

<https://doi.org/10.62837/2025.5.132>

AYNUR MƏMMƏDOVA
Azərbaycan Universiteti,
Bakı Azərbaycan
aynur.e.mammadova@au.edu.az

**ALI MƏKTƏBLƏRDƏ İNGİLİS DİLİNİN TƏDRİSİ: PROBLEMLƏR,
METODOLOGİYALAR VƏ İNKİŞAF İSTİQAMƏTLƏRİ
XÜLASƏ**

Azərbaycan dili

Bu məqalə ali məktəblərdə ingilis dilinin tədrisinin əhəmiyyətini, mövcud problemləri və effektiv metodologiyaları araşdırır. İngilis dili müasir dövrdə beynəlxalq təhsil və əmək bazarında əsas ünsiyyət vasitəsi kimi çıxış edir. Lakin ənənəvi tədris metodlarının üstünlük təşkil etməsi, müəllim hazırlığı ilə bağlı problemlər və tələbələrin motivasiya çatışmazlığı kimi çətinliklər tədrisin keyfiyyətinə mənfi təsir göstərir. Məqalədə kommunikativ yanaşma, problem əsaslı öyrənmə və rəqəmsal resurslardan istifadənin əhəmiyyəti vurğulanır. Eyni zamanda, müəllimlərin peşəkar inkişafının dəstəklənməsi, interaktiv metodların geniş tətbiqi və ingilis dilli mühitin yaradılması kimi inkişaf istiqamətləri təklif olunur.

Açar sözlər: İngilis dilli mühit, problem əsaslı öyrənmə, tədrisin keyfiyyəti, interaktiv metod, tədris metodları

**"Teaching English in Higher Education Institutions: Challenges,
Methodologies, and Development
English**

This article explores the importance, existing challenges, and effective methodologies in teaching English at higher education institutions. In today's world, English serves as a key language in international education and the job market. However, traditional teaching methods, issues in teacher training, and lack of student motivation negatively impact the quality of education. The paper highlights the significance of communicative approaches, problem-based learning, and the use of digital resources. Additionally, it suggests strategies for improving teacher training, expanding interactive teaching methods, and creating an English-speaking environment within universities.

Key words: traditional teaching methods, international education, interactive teaching methods, English-speaking environment.

Русский

В данной статье рассматривается важность преподавания английского языка в высших учебных заведениях, существующие проблемы и эффективные методики. В современном мире английский язык является основным средством международного общения в сфере образования и на рынке труда. Однако традиционные методы обучения, проблемы подготовки преподавателей и недостаток мотивации у студентов негативно сказываются на качестве образования. В статье подчеркивается значение коммуникативного подхода, проблемного обучения и использования цифровых ресурсов. Также предлагаются направления развития, включая повышение квалификации преподавателей, расширение интерактивных методов обучения и создание англоязычной среды в университетах.

Ключевые слова:

преподавание английского языка, высшее образование, коммуникативный подход, цифровые технологии, мотивация студентов, интерактивные методы, языковая среда, подготовка преподавателей, инновации в обучении, методики преподавания.

GİRİŞ

Müasir qloballaşma dövründə ingilis dili beynəlxalq ünsiyyət vasitəsi kimi dünya təhsil sistemində mühüm yer tutur. Ali məktəblərdə ingilis dilinin tədrisi təkcə tələbələrin dil biliklərini artırmaqla məhdudlaşmır, həmçinin onların elmi araşdırmalara çıxışını təmin edir, beynəlxalq əmək bazarında rəqabət qabiliyyətini artırır və multikultural ünsiyyət bacarıqlarını inkişaf etdirir.

Azərbaycan ali təhsil sistemində də ingilis dilinin tədrisinə xüsusi diqqət yetirilir. Lakin bu sahədə müxtəlif problemlər, o cümlədən metodoloji çətinliklər, müəllim hazırlığı, interaktiv tədris metodlarının tətbiqi və tələbələrin motivasiyası kimi məsələlər mövcuddur. Bu məqalədə ali məktəblərdə ingilis dilinin tədrisi ilə bağlı problemlər, effektiv metodologiyalar və inkişaf istiqamətləri geniş şəkildə araşdırılacaqdır.

1. ALİ MƏKTƏBLƏRDƏ İNGİLİS DİLİNİN TƏDRİSİNİN ƏHƏMİYYƏTİ

İngilis dilinin ali təhsil müəssisələrində tədrisi bir sıra mühüm amillərlə əsaslandırılır:

- **Beynəlxalq təhsil və əmək bazarına çıxış** – İngilis dilini bilən məzunlar xarici universitetlərdə təhsil almaq, beynəlxalq konfranslarda iştirak etmək və qlobal şirkətlərdə işləmək imkanı qazanırlar.

• **Elmi resurslara çıxış** – Əksər elmi məqalələr, dərsliklər və araşdırmalar ingilis dilində dərc olunur, bu da tələbələrin öz ixtisas sahələri üzrə biliklərini genişləndirməyə imkan yaradır.

• **Multikultural ünsiyyət bacarıqları** – İngilis dili tələbələrə müxtəlif mədəniyyətlər arasında ünsiyyət qurmağa kömək edir və onları beynəlxalq əməkdaşlığa hazırlayır.

• **Texnologiya və innovasiya sahəsində biliklərin artırılması** – Rəqəmsal dövrdə bir çox proqramlaşdırma dilləri, texniki sənədlər və onlayn təlim materialları ingilis dilində təqdim olunur.

Bütün bu amillər ingilis dilinin ali məktəblərdə tədrisinin nə qədər vacib olduğunu göstərir.

2. ALİ MƏKTƏBLƏRDƏ İNGİLİS DİLİNİN TƏDRİSİNDƏ PROBLEMLƏR

İngilis dili tədrisində bir sıra problemlər mövcuddur ki, onların həlli bu sahənin inkişafına mühüm töhfə verə bilər:

2.1. Metodoloji Problemlər

• **Ənənəvi tədris metodlarının üstünlük təşkil etməsi** – Bir çox universitetlərdə ingilis dili tədrisi əsasən qrammatika və yazı üzərində qurulur, halbuki ünsiyyət bacarıqlarına kifayət qədər diqqət ayrılır.

• **Kommunikativ yanaşmaların yetərsiz tətbiqi** – Dinləmə və danışmaq bacarıqlarının inkişaf etdirilməsinə kifayət qədər diqqət yetirilmir, nəticədə tələbələr real ünsiyyətdə çətinlik çəkirlər.

2.2. Müəllim Hazırlığı və Peşəkarlıq

• **İngilis dili müəllimlərinin peşəkar inkişaf imkanlarının məhdudluğu** – Müəllimlərin müasir metodologiyaları öyrənmək və yeni yanaşmaları tətbiq etmək imkanları bəzən məhdud olur.

• **Müasir texnologiyaların istifadəsi üzrə biliklərin yetərsizliyi** – Bəzi müəllimlər rəqəmsal resurslardan (interaktiv lövhələr, onlayn platformalar və s.) tam istifadə edə bilmirlər.

2.3. Tələbələrin Motivasiya Problemləri

• **İngilis dilinin öyrənilməsinə olan marağın aşağı olması** – Bəzi tələbələr ingilis dilinin gələcək karyeralarında nə qədər vacib olduğunu dərk etmir, bu da onların motivasiyasını aşağı salır.

• **Praktiki istifadənin məhdudluğu** – Universitetlərdə ingilis dili dərsləri tez-tez akademik xarakter daşıyır və tələbələr real həyat situasiyalarında dili tətbiq etməkdə çətinlik çəkirlər.

3. ALİ MƏKTƏBLƏRDƏ İNGİLİS DİLİNİN TƏDRİSİNDƏ EFFEKTİV METODOLOGİYALAR

İngilis dilinin daha səmərəli tədrisi üçün aşağıdakı metodologiyalar tətbiq edilə bilər:

3.1. Kommunikativ Yanaşma

Bu metod tələbələri daha çox danışmağa və dinləməyə təşviq edir. Simulyasiyalar, dialoqlar və real həyat situasiyaları əsasında keçirilən dərslər ünsiyyət bacarıqlarını artırır.

3.2. Problem əsaslı öyrənmə (Problem-Based Learning - PBL)

Tələbələr real problemlər üzərində işləyərək ingilis dilində öz fikirlərini ifadə etməyi öyrənirlər. Bu metod onlara dil biliklərini praktik şəkildə tətbiq etmək imkanı yaradır.

3.3. Rəqəmsal Resurslardan İstifadə

• **Online kurslar və platformalar** (Duolingo, Coursera, EdX və s.) tələbələrin dərstdən əlavə öz biliklərini inkişaf etdirməsinə kömək edir.

• **Sosial media və podkastlar** tələbələrin dinləmə və anlama bacarıqlarını artırır.

4. İNKİŞAF İSTİQAMƏTLƏRİ VƏ TƏKLİFLƏR

Ali məktəblərdə ingilis dilinin tədrisini inkişaf etdirmək üçün aşağıdakı tədbirlər görülməlidir:

• **İnteraktiv və kommunikativ metodların genişləndirilməsi** – Praktiki məşğələlər, debatlar və rollu oyunlar tələbələrin dili aktiv istifadə etməsinə kömək edəcək.

• **Müəllimlərin peşəkar inkişafının dəstəklənməsi** – Müasir metodologiyalar və texnologiyalar üzrə seminarlar və təlimlər təşkil edilməlidir.

• **Müasir texnologiyaların geniş tətbiqi** – Onlayn kurslar, interaktiv proqramlar və süni intellekt vasitələrindən istifadə edilməlidir.

• **İngilis dilli mühitin yaradılması** – Universitetlərdə ingilis dilli klub və tədbirlərin təşkili tələbələrin dili praktikada istifadə etməsinə kömək edəcək.

NƏTİCƏ

Ali məktəblərdə ingilis dilinin tədrisi tələbələrin beynəlxalq arenada uğur qazanması üçün əsas şərtlərdən biridir. Müasir metodların tətbiqi, müəllimlərin peşəkar inkişafı və motivasiyaedici tədris mühiti ingilis dilinin effektiv öyrənilməsini təmin edəcək. Bu istiqamətdə aparılan islahatlar və yeniliklər Azərbaycanın ali təhsil sistemində beynəlxalq standartlara uyğun dil tədrisinin inkişafına mühüm töhfə verəcəkdir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. Brown, H. D. (2007). *Principles of Language Learning and Teaching* (5th ed.). Pearson Education.

2. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching* (3rd ed.). Cambridge University Press.

3. Harmer, J. (2015). *The Practice of English Language Teaching* (5th ed.). Pearson.

4. Nation, I. S. P. (2013). *Learning Vocabulary in Another Language* (2nd ed.). Cambridge University Press.
5. Larsen-Freeman, D., & Anderson, M. (2011). *Techniques and Principles in Language Teaching* (3rd ed.). Oxford University Press.
6. Nunan, D. (2004). *Task-Based Language Teaching*. Cambridge University Press.
7. Crystal, D. (2012). *English as a Global Language* (2nd ed.). Cambridge University Press.
8. Ellis, R. (2008). *The Study of Second Language Acquisition* (2nd ed.). Oxford University Press.
9. Dudeney, G., & Hockly, N. (2016). *How to Teach English with Technology*. Pearson.
10. Bax, S. (2011). *Discourse and Genre: Analysing Language in Context*. Palgrave Macmillan.
11. Littlewood, W. (2004). *Communicative Language Teaching: An Introduction*. Cambridge University Press.
12. Skehan, P. (1998). *A Cognitive Approach to Language Learning*. Oxford University Press.
13. Lightbown, P. M., & Spada, N. (2013). *How Languages Are Learned* (4th ed.). Oxford University Press.
14. Graddol, D. (2006). *English Next: Why Global English May Mean the End of English as a Foreign Language*. British Council.
15. Warschauer, M. (2000). *The Changing Global Economy and the Future of English Teaching*. TESOL Quarterly, 34(3), 511-535.

Rəyçi: f.ü.f.d. Ləman Qasımlı